

בית יעקב לכו ונלכה באור ה'

בראשות הרב יצחק גינזבורג

בדרך למדינה יהודית

תנועת דרך חיים קמה
כדי להוביל את עם ישראל
להנהגת חייו הציבוריים על פי התורה
התנועה מציעה מודל לשלטון יהודי
המושלב בין דעת הציבור ונבחריו ובין סמכות ראש התנועה

טלפון: 02-5606363
אתר: derech-chaim.org

מה בחוברת

בחוברת שלפניכם מוסבר הרעיון המרכזי של תנועת דרך חיים. הנה סקירה קצרה על תוכן המאמרים.

• **תנועת תשובה של גאולה**, מעובד מדברי ראש התנועה הרב יצחק גינזבורג: הגיע הזמן לעבור ל"תשובה ציבורית", לרצות ולפעול שרשות-הרבים של העם היהודי תונהג לפי התורה.

• **להפוך חזון למעשה** מאת ועדת ההקמה של התנועה: האפשרויות השונות להפוך את החזון למעשה - בדרך של השפעה רוחנית מקיפה שתגרום לשינוי, דרך של תיקון בתוך ומתוך הממסד הקיים (כמו ע"י מפלגה), או דרך של בניית אלטרנטיבה מבחוץ.

• **המאמר הראשי, מהי תנועת דרך חיים - פרק א: הנחות היסוד היוצרות את ה'קופסה' בתפיסה של המערכת הקיימת**, והצורך לחשוב מחוץ לקופסה הזו.

פרק ב: הממסד הקיים מייצג רק חלק מהעם היהודי, ויחד איתו גם שאינם-יהודים - ולכן יש צורך להקים גוף ציבורי שייצג את כלל העם היהודי, ומן הראוי שהדבר יעשה לפי המודל השלטוני של התורה.

פרק ג: התפיסות המקובלות בשלש הזרמים העיקריים בציבור - החרדי, הדתי-לאומי וה'חילוני' - אינן חותרות לשינוי הנדרש. אבל הולך ונוצר קול חדש הרוצה להפוך את המדינה למדינה יהודית באמת לפי תורת ישראל.

פרק ד: כדי להתקדם צריך 'מהלך צובר ציבור', להשמיע קול ציבורי ברור שמשקלו ילך ויגבר, והוא ישפיע הן בתוך המערכת והן מחוצה לה.

בקיצור: אם כבר הבנתם את העניין, אל תחכו לסוף החוברת. הצטרפו עכשיו והתפקדו לתנועת דרך חיים הפועלת "בדרך למדינה יהודית" - להביא את עם ישראל לנהל את חייו הציבוריים בארץ ישראל לפי התורה, בעזרת ה'.

מחלקת ההסברה - תנועת דרך חיים

אורי צפורי, יוסף פלאי

תנועת תשובה של גאולה

הרב יצחק גינזבורג*

אנו נמצאים בתקופה של תשובה, ברוך ה'. תנועת התשובה גדלה והולכת אך הגיע הזמן שהגידול בכמות יהפוך לגידול באיכות, מתשובה פרטית לתשובה ציבורית כללית.

מתפילה בלחש לתפילה בקול

ההבדל בין תשובה פרטית לתשובה ציבורית דומה להבדל בין תפילה בלחש לחזרת הש"ץ בקול רם. התפילה בלחש היא תפילת היחיד - גם כשמתפללים במניין התפילה בלחש היא עדיין משהו אישי, כל אחד בפני עצמו עומד לפני ה'. ואילו חזרת הש"ץ היא תפילת הרבים - שליח-הציבור מתפלל בקול רם עבור כולם.

בפנימיות התורה מוסבר שבתפילת הלחש העולם שסביבנו מתנגד לקדושה ולכן עלינו לגשת אל המלך (הקדוש-ברוך-הוא) ולבקש בלחש, כל אחד את בקשתו הפרטית. אבל כאשר כל הציבור פונים אל המלך אז המציאות כולה הופכת להיות כלי מתאים לקדושה, ולכן מתפללים בקול רם, ללא פחד.

מתשובת היחידים לתשובת הציבור

ובעולם התשובה: בשלב הראשון, התשובה היא תופעה של יחידים. כל אחד משתדל לתקן את עצמו ומשפחתו, ובמקרה הטוב גם את הקהילה הקרובה. אבל ההרגשה היא שהמציאות החיצונית רחוקה מאד. נדמה שהיהדות יכולה להתקיים רק בתוך הבית והמסגרת הקרובה, אבל אינה יכולה להישמע ממש ברשות הרבים.

עלינו לעבור לשלב הבא, לשינוי מהותי באיכות. מהרבה אנשים החוזרים בתשובה צריכה להיווצר מציאות חדשה שבה התורה יכולה להישמע בקול רם ב"רשות הרבים" הציבורית.

תשובה לגאולה

הצעד הראשון הוא לגבש מנהיגות שמדברת בקול רם וצלול בשם התורה, בשם היהדות והיהודים, שתהיה כמו שליח ציבור האומר את התפילה בקול רם בשם הציבור ולמענו. כשישמע הקול הזה, יתחיל שינוי במציאות החיצונית. דבר התורה ישמע לא רק בקשר לבית היהודי הפרטי אלא גם בכל ענייני הציבור: כיצד צריכה להתנהג חברה שלמה, עיר ומדינה, על פי התורה, מה אומרת התורה על מדיניות פנים ומדיניות חוץ, הביטחון והאוצר, ועוד ועוד. בזכות האמת הבוקעת מפיה של המנהיגות היהודית, יעלם הפחד מהעיסוק במרחב החיצוני.

על תשובה כזו נאמרה ההלכה ברמב"ם: "כבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין" - תשובה ציבורית שהיא עצמה הופכת לגאולה האמיתית והשלמה, במהרה בימינו אמן

* מעובד מדברי הרב.

דרך חיים - להפוך חזון למעשה

דבר ועדת ההקמה

בלב כל ישראל קיימת נקודת געגוע אל יעודי הגאולה. אך כאשר רוצים לצאת לדרך, למתוח קו מנקודת הציפיה והחזון אל המימוש בשטח - מצטיירות אפשרויות שונות. דרך חיים - מאין ולאן?

בלב כל יהודי ישנה אמונה בביאת המשיח, ציפיה וגעגועים לגאולה. הרמב"ם בהלכות מלכים מפרט את חזון הגאולה, כשפתחתו היא בעצם מדינה יהודית מתוקנת - מלכות ישראל הפועלת על פי התורה.

מאז שיבת ציון בדורות האחרונים והקמת המדינה, לובש החזון המצופה לבוש מוחשי הרבה יותר: כבר אין צורך לייסד "יש מאין" ריבונית ונוכחות יהודית בארץ ישראל, ומדובר 'בסך הכל' במעבר ממדינת ישראל הנוכחית למדינה על פי התורה. לצד הציפיה לגאולה נסית משמים - תוך הכנה בתפלה, תורה ומעשים טובים - קמה תנועת דרך חיים כדי לקדם בתוך המציאות את חזון המדינה היהודית המתוקנת (כמובן, כשם שבכל פעולה טובה בתוך המציאות יש 'סגולה' של הבאת הגאולה משמים, על אחת כמה וכמה שבפעולות טובות בעניני הציבור ישנה 'סגולה' זו, מעבר לתועלת המציאותית-המעשית).

בבואנו לצייר לעצמנו כיצד יתבצע המעבר ממדינת ישראל, כפי שאנו מכירים אותה היום, למדינה היהודית המתוקנת, המתנהלת על פי תורתנו הקדושה, עולות בפנינו שלוש אפשרויות מרכזיות.

השפעה רוחנית: תשובת הציבור

בשנים האחרונות מתחולל בארץ תהליך רחב של חזרה בתשובה - אצל רבים באופן גלוי ומלא ואצל רבים אחרים באופן סמוי חלקי, והדבר מתבטא הן במישור הפרטי והן בתרבות ובהקשרים נוספים. עם זאת, לצד תהליכי התשובה האלה, דווקא הממסד הולך ומתרחק מרוח ישראל.

הדבר מלמד כי לא די בעיסוק בתשובת הפרט בפני עצמה, אלא יש לשלב באופן גלוי ודווקני גם עיסוק בתשובת הכלל-הציבור - תשובה אל קיום מצוות הציבור; תשובה לריבונית, ערבות הדדית (המתבטאת גם בעבודה עברית), מוסר מלחמה, חינוך, משפט וחיי חברה על פי הוראות התורה.

כדי לעודד את תשובת הציבור יש להרבות בהפצת אור התורה בנושאים אלו - להביא את ההתייחסות התורנית לכל סוגיה שעומדת על הפרק, ולהפוך אותה לדבר הנשמע. וכן, כשם שתשובת הפרט אינה מסתפקת רק בדקדוקי ההלכה אלא מקרבת את היהודים למאור שבתורה, פנימיות התורה ורוחה הפנימית, כך יש להרבות בחשיפת הממד הפנימי

של מצוות הציבור ושל האור המיוחד בו מאירה התורה כל בעיה המתגלגלת לפתחנו. בדרך זו, יתכן שהשינוי המיוחד יבוא על ידי השפעה רוחנית בלבד - האור שנפיץ ידחה את החושך, העם היושב בציון יתעורר בתשובה וידרוש שינוי, ואנשי מעשה שיקומו מתוך העם (ואפילו מתוך המערכת הקיימת) יחוללו את המהפכה.

שינוי מעשי: השפעה מבפנים

אפשרות נוספת היא לפעול במציאות באופן מעשי. כאשר נראה שהרעיון והצפייה למלכות ישראל מתוקנת - הנהגת חיי הציבור על פי תורה - כבר הכו שרשים רחבים מספיק בתודעת הציבור, ויש רבים השותפים לרעיון, ניתן להקים מפלגה - תוך שילוב ידיים עם כחות נוספים הפועלים באותה מגמה - וכך להשתלב בממסד הקיים ולהאבק מבפנים לתיקונו, שלב-אחרי-שלב.

חסרונה של דרך זו הוא בכניסה למגרש בו קיימים חוקי משחק מוגדרים, שעלולים לחנוק כל יוזמה של שינוי אמתי ו'לשאוב' את העוסקים במלאכה להסתפק בתיקונים קוסמטיים במצב הקיים. לכן, לא ניתן לחולל שינוי מבפנים בלי בסיס איתן שנשאר מחוץ למערכת, מבלי להתכופף אליה - הנהגת אמת של צדיקים שבבחינת "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" לצד גוף ציבורי חוץ-פרלמנטרי רחב, שהמפלגה תשמש לו רק זרוע-מבצעת.

בנית אלטרנטיבה

כמעין 'מומצע' בין שתי האפשרויות הקודמות, ההשפעה הרוחנית 'מבחוץ' או העבודה המעשית 'מבפנים', עומדת אפשרות נוספת: בנית אלטרנטיבה שלטונית מחוץ לממסד הקיים - מעין 'הנהגת צללים' שתבנה תוכניות חלופיות, תגייס תמיכה של אזרחים, תיקח אחריות בנושאים בהם השלטון אינו ממלא את תפקידו (כדוגמת העמותות שממלאות וואקום שלטוני בנושאים רבים) ואף תהיה מוכנה באם תגיע חלילה שעת משבר וקריסה שתדרוש החלפה של המערכת הקיימת.

כמובן, עדיף לכולנו שהמהפכה תתחולל ללא משברים וזעזועים קשים לעם ישראל, ואין שום כוונה לקדם אפשרות כזו. ברור שהדאגה לטובתו של כל יהודי, גם בגשמיות, צריכה לעמוד בראש מעיינו (כמודגש במיוחד בדרך החסידות), ומהפכה יהודית אינה מתבססת על תודעת "עולם ישן עדי יסוד נחריבה". דווקא בנית האלטרנטיבה תוכל לחסוך את המשבר ולאפשר שינוי מדורג ונכון. קיומה של אלטרנטיבה הממחישה שיש דרך אחרת, תזרז את השינוי באחת מהדרכים שהוזכרו - כמקור השראה לשינוי או כאותו גוף יציב הנדרש לשם הפעלת מפלגה שתחולל שינוי מבפנים.

תנועת דרך חיים

אז מה עושים? הצד השווה לכל האפשרויות שעלו הוא הצורך בהתאגדות של יהודים רבים סביב החזון המתוקן:

השראה לתשובה ציבורית צריכה להעשות באופן ציבורי. המצב היום הוא שהקביעה שיש לתורה עמדה מחייבת במצוות הציבור אינה נשמעת, וכל מי שחושב באופן פרטי

שיש אפשרות אחרת מוקע כ'גזען', כ'משיחי-הזוי' או כמי שחותר ל'כפיה דתית'. כדי לשנות זאת צריך ציבור שיתאגד ויאמר אחרת. כמובן, ההשראה התורנית-הפנימית צריכה ללוות גם כל נסיון לשינוי מבפנים, ולכן אין כל הפסד בהשקעת אנרגיות בכיוון זה.

גם שינוי מעשי, בין אם בהקמת מפלגה ובין אם בכניית אלטרנטיבה אחרת, מחייב מסה ציבורית שתעמוד מאחוריו, שאם לא כן הוא חסר משמעות. לא די בהקמת מפלגה וקריאה לציבור להצביע - רק מסה של מתפקדים-מראש תגרום לאמון בכך שהדבר אפשרי, וגם תוכל להבטיח שהמפלגה לא תאבד את דרכה בנסיונות שיעמדו בפניה בהמשך. וכמובן, מבנה שלטוני חלופי יהפוך למשמעותי רק אם יצליח להכיל ולנהל ציבור רחב.

את ההתאגדות הזו לקראת שינוי, במגמה לשתף את הציבור בקבלת ההחלטות ולהציג כבר כעת מודל התנהלות ציבורי על פי תורה, מנסה לחולל תנועת דרך חיים בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א.

**הרב יצחק שפירא, הרב גדי בן זמרה, איתיאל גלעדי
ועדת ההקמה של התנועה**

מהי תנועת דרך חיים

"תנועת דרך חיים קמה כדי להוביל את עם ישראל להנהגת חייו הציבוריים על פי התורה. התנועה מציבה מודל לשלטון יהודי המשלב בין דעת הציבור ונבחריו ובין סמכות ראש התנועה". כדי להסביר מה עומד מאחורי המלים האלה, אתם מוזמנים לקרוא את שלושת הפרקים הבאים.

פרק א: לחשוב מחוץ לקופסה

יהודים רבים חשים שנדרש שינוי שורשי ומהותי במדינת ישראל. אולם בתוך המסגרת הקיימת קשה מאד לחולל שינוי כזה בגלל הנחות היסוד עליהן בנויה המסגרת. תנועת דרך חיים מאפשרת לחשוב מחדש על השינוי שאנו רוצים, מבלי להיות כבולים להנחות היסוד הבסיסיות של הממסד הקיים.

מאז הקמת המדינה, התרגל עם-ישראל לנהל את חייו הציבוריים בארץ במסגרת מסוימת עם גבולות מאד ברורים. באמצעות מסגרת זו מביעים אזרחי מדינת ישראל את עמדותיהם ודרכה הם פועלים כדי לחולל שינוי במציאות.

הבעיה היא בראש

אלא שהנחות היסוד של המסגרת הקיימת מגבילות מאד, הן את השיח והן את היכולת לחולל שינוי, ואינן מאפשרות לעם לבטא את עמדותיו ורצונותיו כראוי. לא קשה להמחיש את המבוי הסתום בו נמצאת המדינה כיום. דברים אלו נכתבים לאחר מבצע "צוק איתן" שהסתיים ללא הכרעה ברורה, תוך טרור ההולך וגובר בירושלים ובשאר אזורי הארץ, ובזמן ש"חוק המסתננים" בוטל ע"י הבג"ץ - דוגמאות הממחישות היטב את הבעיה: ברשות המדינה מצויים כל האמצעים הדרושים כדי לפתור את הבעיות השונות, אך תפיסת העולם בה שבוי הממסד כובלת את ידיו. הבעיה היא בראש ולא בידים.

יהודים רבים חשים תסכול הולך וגובר מהמצב, אך בכואם לחשוב על שינוי ידיהם רפות, כיון שהם חשים שאת הפתרון הרצוי לא ניתן להגשים בתוך המערכת הקיימת. אנו בתנועת דרך חיים סבורים שאפשר גם אחרת, אפשר וצריך לחולל שינוי שורשי ומהותי. כדי לטפל בדברים מהשורש, נדרש בראש ובראשונה להקים מסגרת שבה אפשר לחשוב "מחוץ לקופסה", ללא הנחות היסוד המגבילות את השיח. נסביר כעת, באופן ציורי, כיצד נראית אותה "קופסה" במסגרתה אנו מנהלים את חייו הציבוריים כיום, וממילא נבין את היסודות החיוביים בחשיבה מחוץ לקופסה הזו.

לב הקופסה בחשיבה הציבורית: יש אמונה?

הלב של הקופסה הקיימת הוא עצם הבחירה להתעלם מהאמונה בה' כגורם בעל משמעות במרחב הציבורי. לפי תפיסה זו, האמונה איננה רלוונטיות לניהול מדינה, לכל היותר היא יפה בתור פולקלור תרבותי אבל את המציאות בפועל יש להנהיג רק

לפי חשבונות שכליים ושיקולים פרגמטיים (מעשיים). כאשר מסתכלים על המציאות בעיניים כאלו, ושמים לב כי עם ישראל הוא "כבשה אחת בין שבעים זאבים", נראה שצריך דיפלומטיה מאוד מפותלת כדי לשרוד, ובמיוחד למצוא חן בעיני מי שמושל בכיפה (המעצמה, "הפריץ").

אכן חז"ל המשילו את עם ישראל לכבשה בין שבעים זאבים, אך בנשימה אחת הדגישו כי "גדול הרועה שמצילן". דהיינו, לפי הטבע הרגיל, הכבשה אכן לא תשרוד בין הזאבים, אך עמידתו ונצחיותו של עם ישראל נובעים מ"נצח ישראל לא ישקר", מהשגחה מיוחדת של הקב"ה שבחר בנו. אין הכוונה לא להתחשב כלל בנתונים שהעיניים רואות, אלא שהאופן בו מעריכים את הנתונים מושפע מאד מקיומה של האמונה ומהעדרה. התפיסה הריאלית הנכונה מתחשבת באמונה כחלק מהותי מתמונת המציאות. אבל בקופסה הקיימת, לאמונה כי "גדול הרועה שמצילן" אין כלל מקום, הנחת העבודה היא שצריך להתנהל רק על פי חשבונות של שכל אנושי נטול אמונה, והמסקנות הן בהתאם - רבים ביד מעטים? טמאים ביד טהורים? מה פתאום! צריך להיות ריאליים. מהליבה הזו נובעות שש הנחות-יסוד עיקריות, שאותן נפרט כעת, בהתאמה לתיאור הציורי של קופסה בעלת שש דפנות (פאות):

הנחה ראשונה: תלות באומות העולם

הנחת היסוד הראשונה היא שאנו תלויים באומות העולם. לא מדובר רק בתלות כלכלית, אלא בעיקר בתפיסה שמקור הלגיטימציה לעצם קיומנו כמדינה, נובע מהסכמתן של אומות העולם. כל זמן שאומות העולם מאשרות את מעשנו ואת קיומנו, אנו מאושרים ומרגישים שהקרקע יציבה. ברגע שהאישור שלהן מתערער אנו נתקפים בהלה. בהעדר מקור חוסן פנימי, כל מכלול הערכים שואב את צדקתו מאישור חיצוני. ללא אמונה בה' ובתורה - אנו הופכים באופן בלתי-נמנע לתלותיים באומות העולם, ומרגישים כי הערכים שלנו לגיטימיים רק אם האומות מאשרות אותם.

הנחה שנייה: שרידות וקיום במקום שליחות ויעוד

הנחת היסוד השנייה היא שהגבול העליון אליו אפשר לשאוף בתוך המסגרת הקיימת, הוא לשרוד. בהעדר אמונה, ומכיון שישראל הם כבשה בין שבעים זאבים, אפשר לחשוב, לכל היותר, על הישרדות, כמו בתפיסה הרואה במדינה נסיון להקים "מקלט בטוח" ותו לא. בתפיסה הזו, אין מקום לדבר על היעוד המיוחד של עם ישראל, על שליחותו "לתקן עולם במלכות ש-די", להאיר את העולם באור התורה והמצוה. מחשבות על גאולה ועל בניין בית-המקדש נתפסות כדמיון מסוכן, חזון הנביאים על שלום עולמי והכרת אומות-העולם בעם ישראל - נתפסים כהזיות ושחצנות. כיון שצריך להיות ריאליים ומכיון שבמציאות עומדים עלינו לכלותינו, העיקר הוא לשרוד. גם החוק היחיד שמציין את יהדותה של המדינה - חוק השבות (עם כל הפגמים שיש בו) - מוצדק רק כמכשיר להצלת יהודים, ולא 'חלילה' כמציין את בחירת ישראל (הנתפסת כגזענות). המחשבה הזו היא שמובילה באופן פרדוקסאלי לכך שאנו מרגישים שיש הצדקה לקיומנו דווקא כשיש איום על חיינו.

הנחה שלישית: השוויון כעקרון-על

הנחת היסוד הבאה היא עקרון השוויון (שהפך לעיקרון על, במיוחד בפרשנות של הבג"ץ). ללא אמונה בבחירת ה' בעמו ישראל, ללא אמונה בסגולת ישראל ובחובה המיוחדת המוטלת עלינו לקיים תורה ומצוות, אנו מרגישים עם ככל העמים. ללא אמונה בה' ובתורתו אין מה לדבר על הבדלה בין ישראל לעמים וכל הבדלה כזו נתפסת כגזענות שלילית, ובצדק. כפועל יוצא, התבוללות וטמיעה בין יהודים לבני-עמים אחרים הופכת להיות דבר בלתי נמנע ואפילו רצוי (כמבטאת את תפיסת העולם של העדר הבדלה).

הנחה רביעית: הרלוונטיות של התורה

ההנחה הבאה אומרת שהתורה איננה רלוונטית להנהגת חיי הציבור. על-פי הנחה זו, ההדרכה של התורה רלוונטית רק לניהול חיינו הפרטיים (אם בכלל). היא איננה רלוונטית לניהול והכרעה בסוגיות הציבוריות שעל סדר היום כגון: התיישבות ובטחון, שיטת הממשל, מוסר לחימה, כלכלה ועוד - אין תורת מדינה יהודית.

הנחה חמישית: ארץ ישראל שייכת לכלל אזרחיה

עוד הנחת יסוד היא התפיסה שארץ ישראל שייכת לכל מי שחי בה. ללא אמונה בבחירת ה' בארץ ישראל עבור עם ישראל (ככתוב ברש"י הראשון בתורה "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו"), הופך כל אדם שחי בארץ, יהודי ושאינו יהודי, לבעל זכויות שוות בה. על-פי הנחה זו, מעמדנו כאן איננו שונה ממעמדם של עמים אחרים, שחיו כאן פרק זמן מסוים (אולי אף יותר מאתנו). אין מקום לדבר על כך שארץ ישראל שייכת לעם ישראל, כפי שחזרנו ואמרנו לעצמנו במשך כל דורות הגלות. אין מקום לדבר על כך שגורשנו מכאן בעל כרחנו בכח הזרוע ומעולם לא ויתרנו על אדמתנו ועל כך שלאף אדם בעולם אין זכות או קניין על אדמתנו.

והנחה שישית: בלעדיות השיטה הדמוקרטית

ולבסוף, ההנחה המובנת-מאליה שהדמוקרטיה היא שיטת השלטון האולטימטיבית. הדמוקרטיה יוצאת מתוך הנחה שמסוכן להעניק כוח לאדם, כיון שכל אחד דואג לאינטרסים שלו, ולכל-היותר אפשר ליצור איזון בין האינטרסים השונים (או שיתוק כפי שאנו חשים כיום). הדמוקרטיה הקיצונית אינה מוכנה להעניק סמכות בכלל - לא למורה מול תלמידים ואף לא להורים על ילדיהם - ומעמידה את חופש הפרט כערך עליון.

שש הדפנות הללו הן המגדירות את המערכת הציבורית הקיימת היום, והן המגבילות את השיח ואת יכולת הפעולה. אמנם כיחידים רשאי כל אדם בביתו לחלום ולהאמין כרצונו, אבל כציבור המעוניין לחולל שינוי אנו מוגבלים לחשוב בתוך הקופסה הזו בלבד¹.

1. ההשראה לתיאור הזה היא בדברי הרב גינזבורג המסביר את שש המצוות התמידיות בהקבלה לשש צלעות המרחב-הקוביה (כמפורט בספר 'לחיות במרחב אלוקי'). אם רוצים, אפשר גם כאן לתאר את שש הנחות היסוד האמורות בהקבלה לשש הפאות של המרחב, לאחר ששמנו את האמונה בלב הקופסה: הקרקע - התלות באומות העולם, שנותנות לנו יציבות ועמידה. הצד העליון - השרידות, זו התקרה

אפשר גם אחרת

כאמור, תנועת דרך חיים קמה מתוך אמונה שאפשר גם אחרת, אפשר לחשוב מחוץ לקופסה הקיימת ולהניח מחדש הנחות-יסוד, מתוך-תוכה של תורת ישראל ומסורת ישראל.

את ההנחות היסוד שהצבענו עליהן, יש לבחון מחדש לאור ערכי התורה. כך למשל, הדמוקרטיה אינה נותנת אמון אמיתי בבני האדם, אך המסורת היהודית מדברת על אמון ביכולת של האדם לומר ולפעול באמת "לשם שמים", ואמון יסודי בכל יהודי "ועמך כולם צדיקים". לפי התורה, יש מושג של סמכות צודקת, ויש לא רק זכויות האדם אלא בעיקר חובות האדם. לכל זה יש השפעה גם על שיטת הממשל.

אך כדי לחשוב מחוץ לקופסה צריך להתארגן ב"מקום" שאיננו כפוף להנחות היסוד הללו, מסגרת המקבצת את הציבור היהודי ובה יתקיים מרחב של תפיסת עולם יהודית. אנו מאמינים כי הציבור היהודי שיתקבץ אל "מקום" כזה יצליח לבטא את עצמו טוב יותר ממה שהוא מצליח לבטא כיום.

הנחות יסוד מתוקנות

במסגרת שבה נוכל לחשוב מה אנו באמת רוצים, נפתח את עקרונות-היסוד הבאים, שיחליפו את הקופסה הקיימת היום:

- א. האמונה בה', קיימת נוכחת ומשפיעה.
- ב. חוסן פנימי ועצמאות רוחנית, ולא תלות ורפיסות.
- ג. שליחות ויעוד לתקן עולם במלכות ש-די, לא רק שרידות.
- ד. הכרה ביחוד של עם ישראל, לצד השאיפה להיות אור לגויים.
- ה. סמכות התורה והרלוונטיות שלה, "תורת אמת" מאירת פנים ולא מאיימת.
- ו. ארץ ישראל שייכת לעם ישראל.
- ז. חיבוש אחר שיטת ממשל נכונה².

הרעיון של תנועת דרך חיים, אם כן, הוא פשוט - ליצור מקום חלופי שבו יתארגן הציבור היהודי ובו יוכל לדון ולגבש את עמדתו בשלל הסוגיות שעל סדר היום כשהוא משוחרר מהנחות היסוד הנוכחיות.

שאפשר להגיע אליה. צד ימין - השוויון כעקרון על, כמו יד ימין מחבקת ללא שמאל דוחה ומגבילה. צד שמאל - ארץ ישראל שייכת לכל האזרחים. הדופן הקדמית - התורה אינה רלוונטית (חס ושלום). הדופן האחורית - בלעדיות השיטה הדמוקרטית, הנחת יסוד 'אחורית'.

2. גם כאן ניתן לצייר את הנחות היסוד בצורת קוביה, מרחב נכון של השקפת עולם. למי שמתמצא במושגי פנימיות התורה, נציין שהנחות היסוד הללו מקבילות לשבע הספירות, כפי שהסביר הרב גינזבורג: א. האמונה - צד ימין, מידת החסד. גם מבחינה לשונית, אמונה קשור לימין). ב. החוסן הפנימי - צד שמאל, מידת הגבורה. ג. יחוד עם ישראל ואור לגויים - מידת התפארת, "תפארת ישראל". ד. סמכות התורה - מידת הנצח, "נצח ישראל לא ישקר" (וכן משה רבינו, נותן התורה, קשור לספירת הנצח). ה. שיטת ממשל נכונה - מידת ההוד (כפי שמבואר בקבלה שבספירת ההוד יש "תמורת ממשלה עבדות"). ו. שליחות ויעוד - מידת היסוד, תיקון הברית. ז. ארץ ישראל לעם ישראל - מידת המלכות (הנקראת ארץ).

פרק ב: התנועה כדגם לשלטון יהודי

הדבר הראשון עליו צריך לתת את הדעת כששואפים לחיים ציבוריים על פי התורה הוא - איך בדיוק מתנהלת מערכת ציבורית המיוסדת על הדרכת התורה. תנועת דרך חיים כ"דגם חי" לשיטת ממשל יהודית.

לאחר שהסברנו את הצורך להתארגן במקום אחר, מחוץ לקופסה, נשאלת השאלה איך להתארגן? בעולם ניתן למצוא מגוון גדול של צורות התארגנות, אך מקום החותר לכינון חיים ציבוריים על פי התורה, צריך בראש ובראשונה להתארגן על פי המודל השלטוני שמציבה התורה. אנו מאמינים כי דרך זו תבטא נכונה את רצון העם ודעתו.

מבחינה זו משמשת תנועת דרך חיים מודל לשלטון יהודי על פי התורה. כבר היום, יהודים המתפקדים לתנועה מצטרפים למעשה למערכת ציבורית המאורגנת ומנוהלת על פי העקרונות של שיטת ממשל יהודית (שיסודותיה מובאים בחוברת בשם "דרך המלך").

נכון להיום מונה התנועה כמה אלפי יהודים מכל הסוגים והזרמים, מהארץ ומהעולם. אנו מאמינים כי צורת התארגנות מתוקנת על פי התורה תאפשר לתנועה לשקף נכונה את דעתם ורצונם של כלל היהודים שהתפקדו אליה, גם כאשר אלו ימנו רבבות ומאות-אלפי יהודים כן ירבו.

מערכת ציבורית שתכלול את כל עם ישראל

מערכת ציבורית כזו, ראוי שתכלול יהודים מהארץ ומהעולם. מאחר והתנועה מעוניינת לשקף נכונה את דעתם ורצונם של כלל היהודים, כוונתה להוות מסגרת לקהל רחב ומגוון ואין היא מעוניינת להצטמצם למגזר ואג'נדה מוגדרים מראש.

הצורך ביצירת מסגרת רחבה כזו עולה מהעובדה הפשוטה שאין כיום מסגרת ציבורית לכלל העם היהודי. יש כמובן המון מסגרות וארגונים של קהילות יהודיות, קטנות וגדולות, מכל הגוונים והסוגים, בכל רחבי העולם. יש המון ארגונים הדואגים ליהודים בהרבה תחומים. אבל עדיין אין מערכת ציבורית שבה העם היהודי ככלל מאורגן כציבור. אולי זה נשמע מוזר ומפתיע, אך זוהי המציאות.

כמובן עולה השאלה: האם מדינת ישראל - על מערכות השלטון השונות שלה - אינה המסגרת המייצגת את העם היהודי?

אלא שלשם כך עלינו לבדוק מה בפועל יש במדינה (לא רק כיצד היא צריכה להראות). אמנם זכינו שמיליוני יהודים חיים בארץ ישראל, עם פריחה נפלאה של חיי היהדות, ברור ה'. אך ברור שהמסגרת של המדינה, כפי שהיא כיום - עם כל הכבוד למה שיש בה - אינה מייצגת את העם היהודי באופן מלא. מדינת ישראל מייצגת את אזרחי ישראל (יהודים ושאינם-יהודים כאחד) ורק את אזרחי ישראל (ולא שאר יהודי העולם)³.

3. יש להדגיש שאין הכוונה לזלזל בדברים הטובים הנעשים בידי המדינה ובחסותה. יש להכיר טובה לכל הפועלים למען עם ישראל, ולהודות לה' על טובותיו המרובות. אך צריך להכיר גם בחסרונות של המערכת הקיימת.

אם כן, מלבד העובדה שהמסגרת הקיימת מגבילה את יכולת הביטוי של עם ישראל בשל עקרונות היסוד עליהן היא מושתתת, היא גם אינה נותנת מענה לצורך בגוף ציבורי שיכלול את כללות עם ישראל ויבטא אותו כראוי.

דוגמא היסטורית

למעשה, אנו מציעים להקים מעין "קונגרס יהודי" - גוף שייצג את כלל היהודים. זו הצעה דומה, במידה מסוימת, למה שניסתה התנועה הציונית ליצור באמצעות הקונגרס הציוני הראשון. בשנת תרנ"ז (1897) התכנסו בבאזל 208 צירים, כנציגי היהודים משש-עשרה מדינות אירופה. היומרה היתה ליצור גוף שישקף את דעתם ורצונם של כלל יהודי אירופה (ובכלל). הקונגרס נהנה מאמונם של מרבית יהודי אירופה, ואלו הרגישו עצמם שותפים ומזוהים עם ההחלטות שהתקבלו. אל המסגרת הזו התקבצו ובאו כל היהודים, אשר חלקו יחדיו את השאיפה והחזון להקמת בית לאומי לעם היהודי.

המלאכה המוטלת עלינו היום היא, במובן מסוים, קלה יותר. התנועה הציונית הציבה לעצמה יעד יומרני בהתחשב במצבו של העם היהודי באותם ימים - הקמת בית לאומי לעם היהודי. היום המצב שונה בתכלית: ציבור יהודי עצום נמצא בארץ ויש בידו כלים של מדינה ושלטון. האתגר הוא הצד ה"מופשט" יותר של הקונגרס - לארגן את הציבור היהודי, שכבר נמצא כאן, בתוך מסגרת יהודית אמיתית המתנהלת על פי התורה. השינוי הנדרש הוא, בעיקרו, שינוי בתפיסה.

מאידך, אפשר לומר שבפנינו אתגר גדול יותר, כיון שהקמת מערכת ציבורית כזו - המייצגת את כלל היהודים, המכירה בסמכות התורה, והמתנהלת על-פי מודל של שיטת ממשל יהודית - היא חידוש שלא היה כדוגמתו כבר דורות רבים. אכן, האתגר הינו פשוט מאוד וגם גדול מאוד. וכמו שאמרנו פעם: אם רק נרצה - לא תהיה זו אגדה, בעזרת ה'.

פרק ג: מי רוצה חיי ציבור לפי התורה

להגיע ל"שלטון יהודי לפי התורה" - הרבה מאוד יהודים היו רוצים... ובכל זאת, הדבר אינו נשמע מספיק במרחב הציבורי היום. צריך משהו חדש.

הזכרנו שאנו רוצים להגיע לאיחוד בין עם ישראל ותורת ישראל, דהיינו להגיע לשלטון יהודי לפי התורה. אם וכאשר החזון הזה יובא בצורה נכונה בפני הציבור היהודי - אנו בטוחים שהרוב המוחלט יתמוך בו וירצה אותו. אך במצב הנוכחי, האמירה הזו אינה נשמעת מספיק במרחב הציבורי.

רוצים יותר

אין חולק ששיבת ציון בדורות האחרונים מהווה מהפכה. בארץ ישראל נבנה ישוב יהודי גדול ופורה, והעם היהודי קיבל שלטון עצמי בארצו. כבר לא שולטים כאן התורכים והבריטים, ברוך ה', אבל מה כן? איך נראית המדינה שהוקמה כאן?

במקום שלמדינה יהיו חוקים ועקרונות-יסוד המאפיינים את רוח העם היהודי - הרי למעשה בזמן הקמת המדינה אימצו האו"חיים בהגה השלטון קובץ חוקים שהוא בליל מחוקי המנדט הבריטי והמשפט התורכי, כמו גם את עקרונות היסוד של משטרים אלו. סמכות התורה הוכרה רק במסגרת בתי-הדין הרבניים, המיישבים סכסוכים פרטיים על בסיס מנדט שקיבלו מצדדים המעוניינים בכך, וכן הוכרה סמכותה בעניינים "דתיים" כגון נישואין וגירושים. למעשה, התנהלות זו דומה מאד לאופן שבו דורות של יהודים חיו בזמן הגלות, באוטונומיה דתית מסוימת תחת שלטון מנוכר. כולנו מבינים שזו לא התכלית, היינו רוצים הרבה יותר מזה!

הציבור הרחב חש - במודע או בתת-מודע - שהמצב הקיים דורש שינוי מהותי. אך בפועל, הזרמים העיקריים בציבור אינם משקפים את הצורך הזה, כפי שיוסבר כעת.

שלשה זרמים בציבור

באופן כללי ביותר, הציבור היהודי במדינת ישראל מתחלק כיום לשלוש תנועות עיקריות: הציבור ה"חרדי" רואה את תפקידו העיקרי בשמירה על עולם התורה והיהדות, בדרך המסורה לנו מדורי דורות. ככלל, אין לציבור הזה יומרה להנהיג את המדינה, או להשפיע על המדיניות. מעורבותו במגרש הפוליטי נועדה בעיקר לדאוג לאינטרסים של הציבור עצמו (וזה בהחלט חשוב) ולשמירה על הסטטוס-קוו כדי שהמצב במרחב הציבורי לא יתדרדר יותר מבחינה דתית (וזה ודאי חשוב).

הציבור ה"לא דתי" (חילוני ומסורתי)⁴ הוא שמנהיג בפועל את המדינה, מיום הקמתה ועד היום. ציבור זה רואה במדינת ישראל בית לאומי בו עם ישראל אחראי סוף סוף לגורלו, והעיקר הוא שיש לנו שלטון עצמי וצבא. לפי תפיסה זו, לתורה ולאמונה יש מקום בחיי הפרט, אך היא איננה רלוונטית במרחב הציבורי, מלבד המישור הסמלי (כמו סמל המגורה).

לציבור ה"דתי לאומי" יש שאיפה להנהיג את המדינה. ובכל זאת, חלקים ניכרים ממנו נוטים לקבל את המסגרת הנוכחית והנחות-היסוד שלה (בדומה לציבור הלא-דתי). תקוותם היא להעמיד אנשים יראי שמים שיעמדו בראש המערכות הקיימות, אך אין מספיק יומרה לשנות את הנחות היסוד עליהן מושתתת המערכת.

למעשה, אם כן, כל שלושת הזרמים משלימים עם המערכת הקיימת ועם עקרונות היסוד שלה - אם מתוך הרגשת חוסר ברירה ואם מתוך בחירה לכתחילה. אף אחד מהזרמים הללו אינו מנסה להעמיד מערכת חיים ציבורית שבה התורה היא מקור הסמכות. כך יוצא שבפועל, על אף שמי שמנהל את המדינה הם בעיקר יהודים, הם מנהלים אותה על פי חוקים וערכים הזרים ליהדות.

הקול הרביעי

תנועת דרך חיים סבורה כי בקרב יהודים רבים - בתוך הזרמים הקיימים או ביניהם -

4. יש להדגיש שאנו משתמשים במושג זה בליט ברירה, ובאמת ההגדרות המלאכותיות "דתי-חילוני" אינן משקפות נכונה את המציאות המורכבת.

קיים קול נוסף, קול שעדיין איננו נשמע בריש גלי מכיון שאין לו פְּמָה. הקול הזה הולך ומתגבש לכדי זרם רביעי, המאמין כי כשם שהתורה היא המפתח לחיים מאושרים ומלאים בגשמיות וברוחניות בתחום האישי - כך טמון בה המפתח להתנהלות ציבורית טובה ונכונה, המביאה לידי ביטוי את ייעודו ושליחותו המיוחדת של עם ישראל. ציבור זה - שאין לו עדיין יצוג הולם - משתוקק לשינוי שורשי ומהותי במרחב הציבורי של מדינת ישראל.

כדאי להדגיש שגם מי שעדיין אינו מגדיר עצמו כשומר מצוות במלואן בחייו הפרטיים, יכול בהחלט להסכים שבמישור הציבורי העם היהודי צריך לנהוג לפי המורשת המיוחדת שלו, מורשת שהוא שמר עליה והיא שמרה עליו במשך אלפי שנים. אנו רוצים, בעזרת ה', לאסוף יחד את כל היהודים המאמינים ומעוניינים בכך שהתורה תנהיג את חיי הציבור של עם ישראל בכל התחומים - במערכת המשפט, החינוך והרפואה, בסוגיות התיישבות ובטחון, מוסר לחימה, מדיניות חוץ, שיטת ממשל, זהות יהודית וגאווה יהודית, כלכלה, מדיניות סעד, ועוד ועוד. ככל שירבו היהודים המזוהים עם שאיפה זו, ילך ויגבר קולם, והקריאה לשינוי הבוקעת מגרונם תהפוך משמעותית יותר.

פרק ד: איך מתקדמים?

כיצד מתקדמים אל היעד שהוצג? האם תנועת דרך חיים היא תנועת פוליטית המתכוונת לחולל שינוי בתוך המערכת הקיימת או לפעול מבחוץ ולהחליף את הממסד הקיים?
בפרקים הקודמים הוסבר הצורך להקים מסגרת שתענה על שלושה היבטים עיקריים: א. לחשוב באופן משוחרר, לכתחילה, מחוץ לקופסה הקיימת. ב. מערכת שתתאים לעם היהודי ותשקף את רצונו. ג. לכוון בארץ ישראל חיים-ציבוריים על פי התורה.

הבעיה

כיצד מתקדמים להגשמת יעדים אלו?
במבט ראשון נראה שיש סתירה בין הרצון לחשוב "מחוץ לקופסה" ובין הרצון להנהיג את המדינה בדרך התורה.

לעיל הסברנו כי הנחות היסוד עליהן מושתתת המערכת הקיימת אינן סובלות את דעת התורה, בפרט בסוגיית "השוויון" העומד בסתירה לעקרון היהודי של הבדלה בין ישראל לעמים. במילים פשוטות, לא ניתן לשלוח לממסד הקיים שליחים שסדר היום שלהם מדבר במוצהר על ההבדלה בין ישראל לעמים.

כיצד אם כן ניתן לחתור לשינוי החיים הציבוריים, כך שיתנהלו על פי התורה, בשעה שדבר זה עצמו עומד בסתירה להנחות היסוד של המערכת הקיימת?

מהלך צובר ציבור

ובכן, בשלב ראשון, התנועה פועלת לצרף ציבור גדול ככל האפשר המזדהה עם השאיפה

לכונן בארץ ישראל מדינה יהודית על פי התורה. ברור ומובן כי ככל שיגדל מספר המזוהים עם הקריאה, יגדלו משקלה והשפעתה על המציאות. אינה דומה קריאה של שלשת-אלפים יהודים, למשל, לקריאה של שלש-מאות-אלף יהודים...

על מנת לצבור ציבור, פועלת התנועה בשני אפיקים עיקריים:

א. פעילות הסברה על עצם הרעיון והשאיפה של התנועה. אנו מאמינים שכל יהודי שהיהדות מדברת ללבו, שמכיר את ערכה ויזוהה עם התורה מחייו הפרטיים, חולם על מדינה שבה כל המרחב הציבורי יתנהל על פי התורה. התנועה משקיעה רבות בהסברת הרעיון והנגשתו לציבור הרחב, תוך שהיא מפיחה אמון שחזון זה איננו רחוק כל-כך כפי שנדמה, וכאשר נחליט שזהו באמת הדבר אותו אנו רוצים – בעזרת השם נעשה וגם נצליח. ההסברה חשובה לעצמה, אבל היא גם מביאה להצטרפות לתנועה מתוך הזדהות עם מטרותיה.

ב. התייחסות לסוגיות שעל סדר היום הציבורי: התנועה מפרסמת התייחסות לסוגיות ציבוריות שעל סדר היום. כך לא נותרים רק ברעיון הכללי, השאיפה לכונן מדינה על פי תורה, אלא ניתן להזדהות עם עמדת התנועה בסוגיות השונות.

עמדות בנושאים שונים

להלן מעט דוגמאות לעמדות בנושאים שונים:

במהלך מבצע "צוק איתן" פורסמה עמדת התנועה ביחס למוסר הלחימה הראוי על פי תורה, וביסודה ההצהרה כי על פי התורה, חיי חיילנו קודמים לחיי אזרחי האויב ואין לסכן את חיילנו כדי להימנע מפגיעה באזרחי האויב.

התנועה העמידה חזון ביחס לסוגיית עזה וקראה להחיל ריבונות על כל שטחי ארץ ישראל שבידנו תוך שימת דגש על לקיחת האחריות על חינוכה של האוכלוסיה הערבית. גם בנושא גיוס בחורי ישיבות קראה התנועה להקמת צבא יהודי ירא שמיים, צבא שמתקיים בו הפסוק "והיה מחניך קדוש" בכשרות, בשמירת שבת ובצניעות. צבא שנלחם על פי מוסר התורה ולא על פי טוהר הנשק המעוות. צבא שבו גדולי ישראל יחליטו מי צריך להתגייס אליו ומי פטור.

פרסום עמדות כגון אלו, מוביל יהודים רבים למסקנה שרק מדינה יהודית שתתנהל על פי התורה, תהיה מסוגלת להתמודד בצורה אמיתית עם הסוגיות שעל סדר היום.

אז איך מובילים לשינוי?

ככל שהתנועה תגדל, ותכלול ציבור רב יותר ומגוון יותר, יפתחו בפניה אפשרויות רבות להשפיע על המציאות. באופן כללי, אפשר לחלק את אופן ההשפעה לשתי אפשרויות מרכזיות, מחוץ לממסד הקיים או בתוכו, "רגל אחת בחוץ, רגל אחת בפנים". הדברים כבר הובאו בדבר ועדת ההקמה בחוברת זו, ובכל זאת נחזור עליהם:

רגל בחוץ

ככל שהתנועה צוברת ציבור יש לה משקל ממשי במציאות. מובן, כי כאשר התנועה תכיל ציבור גדול ותבטא את עמדתו נכונה, יגדל הלחץ של התנועה, הנמצאת מחוץ לממסד, על נבחרי הציבור הנמצאים בתוך הממסד "ליישר קו" עם עמדות התנועה.

אך יותר מזה, התנועה יכולה להוות חלופה (אלטרנטיבה) לממסד הקיים. כאמור לעיל, התנועה מתנהלת כיום באופן שבו הייתה רוצה שתתנהל המדינה בעתיד, מודל לשיטת ממשל יהודית, וככל שהתנועה גדלה, הולך המודל ומשתכלל. אפשר לחשוב מה יקרה אם וכאשר תנועה כזו תמנה מיליון יהודים, ומה יקרה אם יהיו בה רוב הציבור היהודי בארץ - במציאות כזו יתכן שהממסד הרשמי של המדינה יפנה את המקום לתנועה החדשה הצומחת (למשל: אם רוב הציבור יפנה מיוזמתו למערכת חדשה של בתי משפט, מערכת זו תחליף לבסוף את הקיימת, וכיוצא בזה).

רגל בפנים

על אף שהתנועה מעוניינת להעמיד מודל המסוגל להחליף את המסגרת הקיימת, אין היא שוללת את האפשרות לחולל שינוי מבפנים - הקמת זרוע פוליטית (מפלגה). חסרונה של דרך זו הוא בכניסה למגרש בו קיימים חוקי משחק מוגדרים, שעלולים לחנוק כל יזמה של שינוי אמתי. לכן, שינוי אמתי מבפנים יתכן רק כאשר בחוץ תהיה תנועה רחבה שתשמש בסיס איתן לשלוחים הנכנסים פנימה. רק כאשר בחוץ תהיה הנהגת אמת של צדיקים - בבחינת "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" - אשר השלוחים שבפנים משמשים רק כזרוע המבצעת שלה, ניתן יהיה לחולל שינוי מבפנים ללא חשש שהמערכת תכניע או תכופף אותם. איזו מן האפשרויות תתממש בפועל איננו יודעים, ועל כן אנו צועדים על שתי הרגלים - צוברים ציבור מחוץ למערכת, בונים הנהגה וממתינים לראות כיצד יתפתחו הדברים, בעזרת ה'.

לסיום, אנו מתפללים לקב"ה שינחה אותנו בדרך אמת. בשם ה' נעשה ונצליח.

תקנון תנועת דרך חיים

א. תנועת דרך חיים קמה כדי להוביל את עם ישראל להנהגת חייו הציבוריים והפרטיים על פי התורה.

ב. התנועה הינה תנועה נשיאותית-ציבורית. ההחלטות בתנועה מתקבלות ברוב דעות של החברים, וכפופות לוטו של ראש התנועה.

ג. ראש התנועה הוא הפוסק העליון בכל נושא בתנועה, ולו זכות ווטו על כל החלטה שתתקבל במוסדות התנועה, כולל אישור או הרחקה של חברים. ראש התנועה יכול אם ירצה למנות מועצת רבנים עליונה, שתכלול אותו ורבנים נוספים, ולהאציל לה חלק מסמכויותיו או כולן.

ד. חבר בתנועה יכול להיות כל יהודי, איש או אשה, המזדהה עם מטרות התנועה, המקבל את מרותם של מוסדות התנועה בכלל ושל ראש התנועה בפרט בכל העניינים הקשורים אליה, ועבר את הליך ההצטרפות לתנועה כפי שנקבע על ידיה.

ה. חברי התנועה יבחרו מוסדות מנהלים לתנועה, שיהיו אחראיים בפני הראש ובפני החברים על תפקודה של התנועה.

ו. ועדת ההקמה: ראש התנועה ימנה ועדה שתפקידה יהיה לנהל ולקדם את התנועה ככל שיידרש; לצרף לתנועה חברים נוספים; להקים את הוועידה הארצית הראשונה ולהביא לאישורה הצעה למבנה מפורט של מוסדות התנועה, סניפיה ותקנון מפורט. תוקף מינוי וועדת ההקמה יהיה לחמש שנים, עם אפשרות להארכת תוקף המינוי לחמש שנים נוספות, לפי שיקול דעת ראש התנועה. ועדת ההקמה באה במקום המוסדות הנבחרים על ידי החברים, עד להבשלת התנאים למעבר לקבלת החלטות על פי רוב דעות.